

Kotiseutuposti

Kotiseutu- ja kulttuuriperintötyön ajankohtaislehti

2/2021

**Nuorten
viestintä**

Kotiseutu- ja
kulttuuriperintötyön
ajankohtaislehti

JULKAISIJA

Suomen Kotiseutuliitto

Päätoimittaja Riitta
Vanhatalo
puh. 040 733 7033
riitta.vanhatalo@
kotiseutuliitto.fi

Toimitussihteeri
Anna-Maija Halme
puh. 050 440 9411
anna-maija.halme@
kotiseutuliitto.fi

www.kotiseutuposti.fi

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET

Painoversion irtonumero
10 euroa, vuositilaus 40
euroa (sisältää postikulut).

Kotiseutuliiton
jäsenyhteisöjen jäsenet
voivat tilata sähköisen
version maksutta
sähköpostiinsa.
Suomen Kotiseutuliiton
toimisto puh. (09) 612 6320
toimisto@kotiseutuliitto.fi

PÄÄKIRJOITUKSEN KUVA

Riitta Vanhatalosta: Studio
KuvaLeipomo, Henna
Mitrinen.

KANSIKUVA

Olga Oinas-Panuma tubettaa
porokoiran pentunsa
Kuukun kanssa Panumalla,
Pudasjärvellä. Kuva: Siiri
Oinas-Panuma.

Waasa Graphics Oy
ISSN: 1799-276
ISSN-L: 1799-2761

Vuorovaikutuksen voimaa

Kevät on ollut jälleen Kotiseutuliiton jäsenten maakunnallisten kokousten aikaa. Yhteensä 11 maakunnassa on oltu koolla keskustellen.

Tilaisuudet on kutsuttu koolle Kotiseutuliiton ja maakuntien liitojen yhteistyönä. Mukana on ollut jäsenistöstä maakuntaliittojen lisäksi niin yhdistysten kuin kuntien edustajia sekä kannattajajäseniä. Mukana ovat olleet myös alueelliset vastuumuseot. Näillä kokoonpanoilla keskusteluteemat ovat muotoutuneet monipuolisiksi ja ajankohtaisiksi.

Viime aikoina on noussut vahva trendi lisätä vuoropuhelua yhteiskunnassa. Tavoitteena on kehittää rakentavaa dialogia vaikeista aiheista. Dialogin kehittämisessä on tärkeää myös rohkaiseminen niin, että moniäänisyys toteutuu, kun hiljaisemmatkin äänet pääsevät mukaan. Trendin tavoitteena on ollut palauttaa lisäksi hyvät käytöstavat kaikkeen keskusteluun, niin somessa kuin kasvokkain. Huoli keskustelukulttuurista on kasvanut sitä mukaa, kun loukkaava huutelu sosiaalisessa mediassa on lisääntynyt.

Kotiseutuliiton sisällä keskustelu on rakentavaa ja toisia kunnioittavaa. Tämä keskustelukulttuurin piirre on kotiseutuliikkeen vahvuus ja se vain korostuu, kun asianlaita ei ole enää itsestäänselvyys. Maakunnalliset kokoukset ovat kotiseutuliikkeelle yksi keskeinen foorumi, jossa Kotiseutuliiton jäsenet voivat vaikuttaa ja keskustella. Siitä on paljon sekä hyötyä että iloa, että jaamme kokemuksia ja kuulemme ideoita. Kotiseutuliitolle on hyötyä kuulla myös suoraa palautetta ja toiveita jäseniltä.

Tällä kertaa kaikki tapaamiset toteutettiin etätilaisuuksina. Moni koki, että kokoukseen oli jopa helpompi osallistua etänä ja ilman matkustamista. Toki monet kaipasivat kasvokkain kohtaamisia. Huomaan itse kaivanneeni kovasti jäsenten kohtaamisia, ja nyt ne onnistuivat onneksi etäyhteyksin.

Riitta Vanhatalo

Sisällysluettelo

**#Kotiseuturakkaus
- Nuorista
kotiseututyön
somelähteiläiksi?**

4

Kuva: Viivi Salmela.

**Hip hop on
huudien ääni**

12

Kuva: Evamajja Virtanen Yle.

**Oululaisuus:
insinööri, ilmakitara
ja Kärkkäri**

20

Kuva: Sanna Krook.

”Miksi Pariisi, kun meillä on Turku” – Vuoden kaupunginosa valittu

8

Kuva: Kuntec.

6 Miten nuoret käyttävät somea?

16 Kulttuurihistorialliset rakennukset esteettömiksi

24 Strategiatyö huomioi paikallisyhteisöt

26 Turvallista toimintaa

28 Kotiseutuliitto kestävän kehityksen edistäjänä

31 Omakulma: Katso maailmaa mettäläisen silmin

Nuori kotiseuturakkaus

#Kotiseuturakkaus - Nuorista kotiseututyön somelähettiläiksi?

Teksti: Venla Haapaniemi

Syksyllä sain idean: halusin luoda podcastin, jossa puhuttaisiin maaseudusta nuorten näkökulmasta. Podcastissa vierailemassa olisi oman kotiseutuni nuoria. No, elämän hektisyys yllätti ja projekti jäi tauolle, mutta omalta tuntuva tekeminen tuntui silti löytyneen. Kotiseuturakkauden julistamisen ei tarvitsekaan olla puisevaa pönötystä, vaan siitä voi tehdä omannäköisensä!

Kotiseutu on turvapaikka, tuttu ja turvallinen satama, johon voi aina palata. Nuorena elämä ja varsinkin tulevaisuus ovat epävarmoja ja hektisiä. Niinpä on valtavan lohdut-

tavaa tietää, että kotiseutu on jotain pysyvää. Siksi kotiseudun vaaliminen tuntuu minulle tärkeältä. Kotiseututyö antaa myös kuuluvuuden tunnetta: olen osa jotain enkä sittenkään ihan yksin tässä maailmassa.

Käsitys kotiseudusta muuttuu

Maailma digitalisoituu ja sen myötä myös kotiseututyö. Myös käsityksemme kotiseudusta mullistuu.

Nuorena elämä ja varsinkin tulevaisuus ovat epävarmoja ja hektisiä. Niinpä on valtavan lohduttavaa tietää, että kotiseutu on jotain pysyvää.

Digiaika luokin monta uutta mahdollisuutta kotiseututyölle. Nuorille internet ja sosiaalinen media ovat jo merkittävä osa kotiseutukokemusta. Lisäksi monet nuorista ovat multimediaosajia, jotka luovivat vaivatta niin Tiktokissa kuin Facebookissa.

Meillä nuorilla on ikään kuin kotikentätietu: onkin luontevaa, että erityisesti nuoret ovat mukana luomassa uusia tapoja ilmentää kotiseuturakkautta, vaikkapa sosiaalisen median avulla.

Opiskelija pallottelee kahdella kotiseudulla

Opiskelen ja asun Tampereella, mutta kotiseutuni on pysynyt Pohjois-Satakunnassa. Samankaltainen tilanne on varmasti tuhansilla muillakin nuorilla. Joillakin opiskelupaikasta voi myös muodostua toinen kotiseutu.

Monipaikkaisuus on ihanaa, mutta aiheuttaa myös kipuilua: kotiseutujen välissä pallottelu voi olla hankalaa.

Onkin positiivista, että digitalisoituva viestintä helpottaa kotiseututyön tekemistä paikasta riippumatta sekä tuo kotiseudun lähemmäksi nuoria.

Tiktok-kampanjoilla nuoria mukaan

Nuoria kannattaisikin houkutella mukaan kotiseututoimintaan erilaisin viestintään liit-

tyvin kampanjoin ja projektein: Tiktok-videoiden tekeminen kotiseudun maisemista, livelähetyksen järjestäminen Instagramissa kotiseututurinoita varten tai vaikkapa blogin kirjoittaminen kotiseudun parhaista piirteistä voivat olla mitä mieluoisimpaa tekemistä.

Nuorissa ja netissä on potentiaalia vaikka kuinka innovatiiviseen kotiseututyöhön. Esimerkiksi Instagramissa käyttäjällä @saimaa_lovee nuoret Saimaalta järjestävät muun muassa Bisselivejä, joissa he testaavat alueella tuotettuja alkoholijuomia, ja tekevät podcastia.

Tämäkin on kuitenkin vain yksi esimerkki sosiaalisen median mahdollisuuksista: tekemisestä saa tosiaan aivan omannäköistä, mikä sopii nuorille enemmän kuin hyvin.

Venla Haapaniemi on 18-vuotias Tampereella opiskeleva jämijärveläinen, joka on mukana Jämi-järvi-Seuran toiminnassa nuorisoteatterin myötä. Yllä omakuva.

Miten nuoret käyttävät somea?

Viestinnän uusiin tuuliin perehtynyt

Anni Haaparanta vastaa

Mitkä ovat nuorten suosituimmat viestintäkanavat nyt?

Nuoret diginatiivit seilaavat viestinnän trendien etunenässä – he omaksuvat uutta teknologiaa ja tapoja viestiä hurjaa vauhtia. Suosituimmat viestintäkanavat 16–24-vuotiaille nuorille olivat Tilastokeskuksen mukaan

vuonna 2020 Instagram, erityisesti Instagram Story ja Reels, Whatsapp, Snapchat, Facebook, Tiktok ja Jodel. Lisäksi nuoret viihtyvät Youtubessa ja podcastien parissa.

Tilastokeskuksen selvitys ei kuitenkaan kerro ajankohtaisinta tietoa. Somen ja erityisesti Tiktokin käyttö on kasvanut jatkuvasti hurjaa vauhtia koronan aikana. Tämän hetkinen data ei siis kerro täyttä totuutta siitä, kuinka paljon Tiktokista löytyy käyttäjiä, mutta varmaa on, että suomalaiset, niin nuoret kuin vanhemmatkin, ovat siirtyneet yhä enemmän Tiktokin käyttäjiksi. Tämä näkyy suomalaisten tuottaman sisällön kasvuna.

Tilastokeskuksen mukaan aktiivisimmin somea käyttävät kuitenkin 25–34-vuotiaat, joista 85 prosenttia käyttää somea jopa päivittäin. Tilastokeskuksen selvityksessä ei huomioitu alle 16 vuotiaita, mutta tuki Tiktok, Snapchat, Youtube ja Instagram ovat suosittuja heidänkin keskuudessa.

Mitä niistä kannattaa erityisesti seurata?

Tiktok on ehdottomasti mielenkiintoinen uusi tulokas, jonka kehitystä kannattaa seurata. Mielenkiintoisen tästä kanavasta tekee se, että vuorovaikutus on siellä jokseenkin erilaista muihin kanaviin verrattuna ja kanavalla täyttyy sosiaalisuuden kriteerit aivan uudella tasolla. Parhaiten Tiktokiin ja sen viestintäkulttuuriin pääsee sisään sitä käyttämällä – lataa se siis rohkeasti, jos haluat todella ymmärtää sitä! Mallia voi ottaa esim. @unwomensuomi, @mustijamirritiktok, @ruutu.fi, @keskusrikospoliisi, @konstaapelidaniel.

Tiktokia leimaa mielikuva siitä, että se on

Tällainen sisältö toimii somessa nyt

- video ja ääni
- mukaansatempaava: hyödynnä esimerkiksi tekstejä videoissa ja mene suoraan asiaan
- nopea – jopa 15–60 sekunnin videot ja nopeat leikkaukset
- helposti ymmärrettävä
- vastuullisuutta, suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kannattava
- aito, ei liian kiillotettu
- opettavainen ja/tai viihdyttävä

pelkkä lapsien tanssisovellus. Vaikka tanssiminen ja musiikki ovat yksi Tiktokin keskeisimpiä sisältöjä, jaetaan siellä myös paljon tarinoita sekä opettavaista ja kantaottavaa sisältöä.

Yksi asia on varmaa – Tiktok on koulutettava. Jopa 90 prosenttia Tiktokin 800 miljoonasta käyttäjästä kirjautuu sisään vähintään kerran päivässä ja viettää siellä aikaa keskimäärin 52 minuuttia.

Mitkä kanavat soveltuvat paikallisen kulttuurin ja kulttuuriperinnön esittelyyn?

Tiktok, Youtube ja Instagram. Oli kanava mikä tahansa, video tai muu visuaalinen materiaali toimii tällä hetkellä mainiosti. Myös tarinat uppoavat, joiden kertomiseen esimerkiksi nuorten suosimat podcastit ovat mainio paikka.

Mitkä ovat pahimmat sudenkuopat somessa?

Koskaan ei pitäisi tehdä mitään trendikästä ilman syvempää tarkoitusta. Keskiössä ei ole trendi, vaan idea, joka lähtee kohderyhmän tuntemisesta ja brändistä. Jos mennään pelkkä trendi edellä, on todennäköisempää astua sudenkuoppaan.

Voiko samaa kuva- ja videomateriaalia käyttää useissa kanavissa?

Samaa materiaalia voi toki käyttää monipuolisesti eri kanavissa. Somessa on kuitenkin muistettava, että usein kuvasuhde kannattaa muokata kanavaan sopivaksi.

Toki sisältö voi olla myös kanavakohtaista – kaikkea ei tarvitse tuutata kaikkialle. Myös kohderyhmä on hyvä pitää tässä kohtaa mielessä. Se, mikä toimii Facebookin seuraajille, ei välttämättä toimi Instagramin seuraajille.

Kannattaako edes yrittää ilman nuoria?

Ikä ei katso asiantuntijuutta tai ymmärrystä uusista viestintätavoista. Esimerkiksi nuorten suosimassa Tiktokissa vanhemman ikäpolven tekemä sisältö on saanut paljonkin kannatusta ja ihailua nuorten keskuudessa.

Jos uudet kokeilut tai nuorten tavoittaminen epäilyttää, suunnittelun ja toteutuksen tueksi kannattaa ottaa viestinnän asiantuntija.

Anni Haaparanta työskentelee Viesti ry:ssä yhteisösuunnittelijana.

”Miksi Pariisi, kun meillä on Turku”

Vuoden kaupunginosaksi valittiin aktiivinen ja idyllinen Turun I kaupunginosa

Keskustan tuntumassa sijaitseva Turun I kaupunginosa on valittu Vuoden kaupunginosaksi.

Alue sijaitsee Aurajoen itäpuolella – näkyvimpänä maamerkinä Turun tuomiokirkko. Kaupunginosassa ovat myös Turun yliopisto ja Åbo Akademi.

”Turun 1. kaupunginosa toteutti hienosti tämän vuoden kilpailun pääkriteerin uusista kumppanuuksista erilaisten toimijoiden kanssa. Turkulaiset tekevät yhteistyötä mm. läheisten yliopistojen kanssa. Myös eri yrittäjien kanssa tehtyä yhteistyötä nostettiin ehdotuksissa esiin”, kertoo Vuoden kaupunginosaraadin puheenjohtaja Tuula Salo valintaperusteista.

Vanhan kaupungin tunnelma

”Paikallinen asukasyhdistys sai kiitosta myös uusien pysäköintimuotojen selvittelystä ja käyttöönotosta. Kaikki osoittaa, että yhteistyötä myös kaupungin edustajien kanssa tehdään aktiivisesti. Ja sitten se motto. ”Miksi Pariisi, kun meillä on Turku.” Maailman laajuinen pandemia ei selvästikään pysäytä turkulaisia”, Tuula Salo toteaa.

Alunperin motto oli ruotsinkielinen ”Varför Paris vi har ju Åbo” ja Åbo Akademin käytössä. Siitä se levisi myös suomenkielisten turkulaisten käyttöön.

Turun I kaupunginosassa on säilynyt van-

Elisa Aaltola – alueella asuva eläimiin, ympäristöön ja moraalipsykologiaan keskittynyt filosofi:

”Turun I kaupunginosa on täynnä historiaa. Pidän sitä Turun sydämenä, jossa sijaitsee niin Tuomiokirkko kuin yliopistokin. Täällä voi leipäillä vanhojen lehtipuiden täyttämässä puistikoissa tai katsella Aurajoen kulkua.

Vanhat hirsi- ja kivirakennukset muistuttavat menneistä aikakausista ja elävöittävät katukuvaa vaihtelevilla tyyleillään. Mukaan mahtuu myös opiskelijoiden hulinaa ja rien-toja, joiden seuraaminen energisoi vanhem-paakin väestöä.

Alueella asuu niin eläkeläisiä, opiskelijoita, keski-ikäisiä yksineläjiä kuin lapsiperheitä-kin sekä runsain määrin koiria, mustarastai-ta, naakkoja ja kyyhkyjä.

Eniten asukkaita vaikuttaa määrittävän ys-tävällisyys ja rento, rauhallinen elämäntyyli. En ole koskaan asunut yhtä turvallisenoloi-sella alueella – edes maalla eläessäni.

Lisäksi alueelta löytyy laadukkaita ravin-toloita, kahviloita, leipomoita, sekä kirja- ja muita kauppoja. Täällä toimii myös aktiivisia asukasyhteisöjä, joiden toimintaan en tosin

Kuva: Elisa Aaltolan arkisto.

ole vielä osallistunut. Turun I kaupunginosa on asukkaalle aarre.”

han kaupungin rakenne ja tunnelma. Kau-pallinen häly jää taakse. Joen rannassa on edustusarkkitehtuuria, mutta ylempänä on vanhoja kivitaloja, joissa asuu asukkaiden mukaan aivan tavallisia ihmisiä.

Luottamusta ja yhteistyötä

”Täällä on hienoja portteja, sisäpihoja, vih-reitä alueita, joki, lintuja, eläimiä, citykettuja, ihania kahviloita ja ravintoloita, joista yksi toimii esimerkiksi vanhassa leivintuvassa”, ehdotuksen kilpailuun kirjoittanut Sanna El-dén-Pehrsson kertoo.

Kaupunginosassa toimivan Piispanka-tu-Biskopsgatan ry:n puheenjohtaja Leena Saarto vahvistaa, että Turun I kaupunginosa-asukkailla on hyvää yhteistyötä sekä Turun kaupungin, tuomiokapitulin että alueella si-jaitsevien yliopistojen Turun yliopiston ja Åbo Akademin kanssa.

Saarto kertoo, että alueen suunnitteluun liittyvät kysymykset hoituvat nykyisin aikaa ja rahaa valituskierrrokseen hukkaamatta etukä-teisin keskusteluihin, joissa mahdolliset ongel-makohdat käydään läpi. Asukkaiden ja orga-nisaatioiden välille on syntynyt luottamusta.

Piispankatu-Biskopsgatan ry perustettiin 1974 alueen suojelemiseksi. Alun vastakkain-asettelujen jälkeen asukkaiden ja organisaatioi-

den välille on syntynyt avoin keskusteluyhteys. Se on johtanut yhteisiin kuntalaisaloitteisiin, joilla on ratkottu mm. liikenteeseen liittyneitä ongelmia.

Asukas hahmottaa toimivuuden

”Emme ole kaupunkisuunnittelun ammattilaisia, mutta kun alueella elää ja työskentelee, hahmottaa miten suunnitellut asiat toimivat arjessa”, Saarto toteaa.

Alueella asuu paljon yliopistoväkeä, opiskelijoita ja luovan työn tekijöitä. Asukaskunnan monipuolisuuden säilyminen on yhdistykselle tärkeää, ja se iloitseekin viime vuosina lisääntyneestä vuokra-asuntokannasta. Myös ikähaitari on laaja.

”Meillä on käynnissä sukupolvenvaihdos, kun nuorempi polvi muuttaa takaisin lapsuudenkoteihinsa isovanhempien hakeutuessa helppohoitaisempiin kerrostaloasuntoihin – monilla kakluunit ja puuhellat ovat yhä päivittäisessä käytössä”, Saarto kertoo.

Turun ensimmäisessä kaupunginosassa oli ennen paljon teollisuutta. Alueella asui lap-

Kuva: Sanna Saarto.

sena myös presidentti Mauno Koivisto. Hän kasvoi Piispankadun ja Tehtaankadun kulmassa, jossa asui niin työväkeä kuin porvaristoakin.

Teksti: Anna-Maija Halme

Sirkusduo Circ2M esiintyi Piispankatu-yhdistyksen kesäjuhlilla Tuomaanpuistossa 2019.

Kuva: Terhi Arell.

Satoja rakkaudentunnustuksia kaikille avoimeen kilpailuun

Yhdessä tekeminen ja asukkaiden itse järjestämät tapahtumat, ystävälliset ihmiset ja välitön yhteenkuuluvaisuuden tunne, kadulla jutustelu, aktiivinen kaupunginosayhdistys. Tällaisista asioista kerrottiin, kun Kotiseutuliitto pyysi ehdotuksia Vuoden kaupunginosaksi.

Tänä vuonna esiin nousi erityisesti naapuruston välittäminen ja huolenpito toisista ihmisistä, esimerkiksi ruoka-avun toimittaminen kotiin vähävaraisille.

Mainintoja saivat runsaasti myös pienet viihtyisyyttä lisäävät parannukset ja harrastamisen paikat, kaunis kulttuuriympäristö ja sen ymmärtävä varjeleminen, paikallishistorian havina, lähiluonto, viihtyisä rosoisuus ja tasa-arvo, turvallisuus, keskustan läheisyys, paikalliset palvelut, taide, kulttuuri, hyvät kulkuyhteydet ja yritteliäisyys.

Kilpailuun saatiin 243 ehdotusta kaikkiaan 25 eri kaupungista ja 110 kaupunginosasta.

”Lähetetyistä ehdotuksista minulle syntyy positiivinen tunne siitä, että suomalaisissa kaupungeissa ja kaupunginosissa asukkaat ovat halukkaita tekemään yhteistyötä erilaisen toimijoiden kanssa. Yhdessä tekemällä saadaan paljon hyvää aikaan”, palkintoraadin puheenjohtaja Tuula Salo sanoo.

Joistakin kaupunginosista ehdotuksia vuodesta toiseen

Ehdotuksista ilmenee, että lähiympäristö on parhaimmillaan keskeinen osa ihmisen elämää ja hyvinvointia.

”On ilo, kunnia ja nautinto tuntea olevansa mukana ja osallisena alati kehittyvän, rakentuvan ja valmistuvan uuden kaupun-

ginosa-alueemme niin arki- kuin juhlanomissa ja meiningissä”, kerrottiin Jyväskylän Kankaan aluetta kehuvassa ehdotuksessa.

Suomessa on joitakin superkaupunginosia, joilta tulee aina vuolaasti perusteltuja ehdotuksia ja kotiseuturakkauden tunnustuksia, vaikka kaupunginosa olisi jo tullut valituksi Vuoden kaupunginosaksi. Tällainen on esimerkiksi Jyväskylän Kypärämäki-Könniön alue, joka valittiin Vuoden kaupunginosaksi vuonna 2004.

Asukkaidensa antaumuksella rakastamia kaupunginosia on vielä valitsematta silti lukuisia. Vantaalla esiin nousi Ylästön alue, jossa keuhuttiin nuorten aktiivisuutta, keskinäistä auttavaisuutta, tapahtumia ja yhteistä huolenpitoa. Jyväskylän Säynätsalosta tuli 15 ehdotusta runsaine perusteluineen.

Uudenlaiset kumppanuudet valttia

Ehdotuksia tulee niin keskustoista kuin lähiöistä. Turusta yksittäisistä kaupunginosista eniten ehdotuksia tuli Varissuolta.

”On kuin olisi ulkomailla välillä. Nuoret ovat kohteliaita ja ystävällisiä, paljon puita ja vihreää ja kuntomahdollisuudet hyvät”, kertoi eräs ehdottajista.

Pienistä kaupungeista runsaasti ehdotuksia tuli mm. Salosta ja Kangasalta.

Kilpailussa haetaan erityisesti sellaista kaupunginosaa, jossa ihmiset, yhdistykset ja muut toimijat ovat yhdessä aktiivisia ja jossa on hyvä asua. Hyvässä kaupunginosassa toiminta on monipuolista ja kaikille avointa.

Tänä vuonna valinnassa korostuvat uudenlaiset kumppanuudet ja yhteistyön muodot. Ehdotuskyselyssä tiedusteltiin mm. miten yhteistyö näkyy kaupunkikuvassa ja asukkaiden arjessa sekä millaista on alueen yhteisöllisyys.

Hip hop on huudien ääni

Rap on erityisesti lähiöiden nuorten ilmaisukanava, jota vanhempienkin ikäpolvien kannattaisi kuunnella. Ylen sarjassa esitellään räppiä Lahdesta, Rovaniemeltä, Jyväskylästä, Tampereelta, Porista, Turusta ja Helsingistä.

Mikä musiikki maailmassa olisi enemmän kotiseutumusiikkia kuin rap? Rapissa kotikulttuurista kirjoitetaan monipuolista tarinaa ja omasta elämästä kerrotaan silottelematta. Niin paljon silottelematta, että välillä se saa jo pohtimaan, onko Suomessa todella noin karua elää.

Kotikulttuurista kertoo esimerkiksi JVG:n niminen pantu kappale Mistä sä tuut, jossa on mu-

kana monta suosittua suomalaista rap-muusikkoa. Niistä kertoo myös lähes samanniminen Yle Areenassa oleva dokumenttisarja Mistä sä tuut?, jossa rap-artistejä haastattelee YleX:stä tunnettu radiotoimittaja Juuso ”Köpi” Kallio.

Artistit puhuvat hänelle vertaisenaan, kuten hyvissä musiikkidokumenteissa maailmalla ja kertomuksissa on kautta linjan vahva aitouden ja rehellisyyden tunnelma – aivan kuten hiphopissa parhaimmillaan.

*”Rakas kotikylä, Oulunkylä
Mutsi itki ku en ikin ollu koulus
hyvä / Mut mul oli aina kuumin
mimmi / Olin ylivoimainen
Ogelin UJ-kingi”*

*VilleGalle kappaleessa Mistä sä tuut (Kube,
Gasellit, Särre, Stepa, Juno (FI), Paperi-T,
Gracias, Jare & VilleGalle)*

Asa Masa räppää Helsingin Roihuvuoresta.

Kuva: Eevamajja Virta

Hiphopissa edustetaan omia kulkia

Dokumenttisarjan ideana on kiertää ympäri Suomea ja tehdä jakso kussakin merkittävässä rap-kaupungissa. Sarjassa on jakso Lahdesta, Rovaniemeltä, Jyväskylästä, Tampereelta, Porista, Turusta ja kaksi jaksoa Helsingistä.

Rap on osa laajempaa hip hop -kulttuuria, jonka köyhillä alueilla asuvat ihmiset ovat ke-

”Itäpuoli, Länsipuoli, täynnä kussipäitä / On vietetty yhtä paljon hautajaisia ku häitä. / Eihän sen pitänyt mennä näin / Ku kolmekymppiä pukkaa. / Jäikö läksyt oppimatta, kuuleeko minua kukaa...”

*Hannibal, Soppa & Pahat Viinit
kappaleessa Uus päivä*

Mist sä tuut? -sarjan esiintyjä. Juontaja Juuso "Köpi" Kallio on kuvassa keskellä alhaalla.

hittäneet taiteellisen ilmaisun kanavakseen ja saadakseen äänensä kuuluviin. Sanoma on parhaimmillaan kantaaottavaa ja alueen yhteishenkeä kohottavaa.

"Hiphop on lähtöisin amerikkalaisesta mustasta musiikista, jossa kotikaupunginosien repaaminen eli edustaminen on ollut merkityksellistä", Kallio kertoo.

Tämä perusajatus on pysynyt Atlantin yli tultuaankin.

Aitous tärkeintä

Mist sä tuut? -sarjasta pääsee kiinni myös suomalaiskaupunginosien karuimpiin ilmiöihin. Aitous ja tunnistaminen antavat kappaleille ja artisteille samastumispintaa.

"Olisi kornia tehdä biisejä, jotka peittelisivät, mitä se kaupunki oikeasti on", Kallio toteaa.

Toisaalta myös valopilkkuja ja uutta nuorisokulttuuria nousee rapista esiin. Esimerkiksi Helsingin Vuosaaresta tuleva, ominta-keisella slangilla räppäävä Cledos on kertonut haastatteluissa, ettei hän ole koskaan kokeillut mitään päihdettä.

"Miten nää kadut vaikuttaa? Oon nii shokki / Mä ta-jusin, et virheist pitää oppii/ Tiimi täyn broidei, sen takii reppaan blockii..."

...Näen uutisis ne puhuu ulkomaa-lasist / Oon nuori somali, en vois masentuu rasismist, yeah (Just nii) / Lännest päin, mä oon Helsingist, yeah / Ne luulee meit rikollisiks, yeah"

Blacflaco & Elastinen kappaleessa West Side Baby, ibe, Blacflaco & Elastinen

Turussa on räpätty Suomeksi jo 90-luvulla. Kuvassa Chydeone ja juontaja Köpi eli Juuso Kallio.

Avoin mieli tutkimusretkelle

Kallio näkee tärkeänä, että myös vanhemmat ikäluokat kuuntelisivat räppiä ja opettelisivat sitä kautta hahmottamaan nuorten maailmaa ja musiikkia.

Kaikkien räppärien sanoitukset eivät varmasti ole kaikkien vanhempien ikäpolvien ihmisten mieleen. Rouheilla sanoituksilla haetaan katu-uskottavuutta. Löytöretkellä kysy-

tään avointa mieltä ja huumorintajua.

”Räppiä ei pidä leimata yhden artistin perusteella”, Kallio neuvoo ja kertoo, että hänen oma kuusikymppinen isänsä kuuntelee Itä-Helsingin roihuvuorelaista Asaa ja kontulalaista Notkeaa rottaa pysyäkseen kärryillä nuorten ajatusmaailmasta.

Teksti: Anna-Maija Halme

Tunnelmallisia tiloja juhliin,
kokouksiin ja harrastuksiin

Tietoa seurantaloiden korjaajille

www.seurantalot.fi

Yhteisöt elävät! Aineeton perintö osaksi yhteisön toimintaa

Mitä on elävä perintö? Miten oma yhteisöni voisi vaalia sitä? Miten elävän perinnön saisi osaksi oman yhdistyksen tai yhteisön toimintaa? Näihin kysymyksiin mietitään vastauksia Yhteisöt elävät! -hankkeen työpajoissa.

Yhteisöt elävät! -työpajoissa lähdetään liikkeelle perusteista ja opetellaan tunnistamaan mitä elävä perintö eli aineeton kulttuuriperintö on.

Elävän perinnön käsite on selvästi melko tuntematon ja työpajan aluksi tutustutaan teemaan liittyviin käsitteisiin.

”Elävä perintö on tietoa, taitoa tai tapoja, joita jokin yhteisö ylläpitää. Perinne voi olla vanha tai uudempi. Perinteet myös muuttuvat ajan myötä”, kertoo hanketta koordinoiva Riina Koivisto.

Kun elävä perintö on tunnistettu, on sitä mahdollista ymmärtää, vaalia ja välittää eteenpäin. Työpajojen tavoitteena onkin, että elävä perintö saataisiin vahvemmin ja luontevammin osaksi yhteisöjen tavallista toimintaa.

”Moni yhteisö vaalii elävää perintöä, joka liittyy ruokakulttuuriin, käsityötaitoihin tai musiikkiin. Monet yhteisöt järjestävät juhlia, jotka kumpuavat perinteistä. Yhteisöissä voitaisiin silti hyödyntää elävää perintöä nykyistä enemmän. Se saattaa vaatia opettelua ja

Kuva: Susanna Kekkonen.

Karjalanpiirakoiden leipominen on helppo tunnistaa osaksi suomalaista ruokaperinnettä.

ajattelun muutosta ja niihin saa apua elävän perinnön työpajoista”, huomauttaa Koivisto.

Työpajat ovat kaikille avoimia

Seuraava etätyöpaja järjestetään 10. kesäkuuta, ja syksyllä pajoja järjestetään lisää. Työpajoja on teemoitettu elävän perinnön wikiluettelon mukaisesti.

Työpajoissa kuullaan elävään perintöön liittyviä innostavia alustuksia vierailevilta esiintyjiltä. Pajoissa käydään läpi myös esimerkkejä muiden elävään perintöön liittyvistä hankkeista, teoista ja tapahtumista. Varsinaisessa työpajaosiossa pohditaan, mitä elävän perinnön hyödyntäminen omassa yhteisössä voisi olla. Lisäksi luodaan suunnitelma, joka antaa eväitä jatkoon ja oman yhteisön elävän perinnön käsittelyyn.

Ilmaiset työpajat on tarkoitettu laajasti kaikille elävästä perinnöstä ja perinteistä kiinnostuneille. Työpajat rahoittaa Museovirasto osana aineettoman kulttuuriperinnön sopimuksen yhteistyö- ja kehittämishankkeita.

Ilmoittaudu: riina.koivisto@kotiseutuliitto.fi.

Tule mukaan!

10. kesäkuuta teemana on suullinen perinne. Lue lisää: www.kotiseutuliitto.fi/toiminta/hankkeet/yhteisot-elavat

Kulttuurihistorialliset rakennukset esteettömiksi

Suomessa on paljon kiinnostavaa paikallishistoriaa ja rakennuksia, jotka ansaitsevat tulla esitellyiksi kaikille kävijöille. Esteettömyyden myötä entistä useampi pääsee tutustumaan paikkoihin. Vanhoissa kohteissa on tärkeää ottaa rakennus ja sen ominaispiirteet huomioon ja sovittaa korjaukset rakennukseen hienovaraisesti.

Teksti: Marika Nordlund

Kohteiden esteettömyyttä voi kehittää monin tavoin, niin pienemmillä kuin isommilla keinoilla. Esteettömyys on yhdenvertaisuuden huomioimista.

Esteettömyyden toteutuminen rakennuksessa ympäristössä tarkoittaa sitä, että kaikilla on helppo liikkua ja toimia: niin lastenrattaita työntäen kuin vaikkapa pyörätuolia tai rol-

laattoria käyttäen. Kun esimerkiksi kulkuväylät piha-alueella ovat tasaisia, opasteet ovat selkeitä ja portaiden rinnalla on loiva luiska, on kohde avoin yhä useammille kävijöille.

Asiakkaiden käyttöön tarkoitettujen tilojen ohella myös henkilökunnan tilojen tulisi olla esteettömiä, jotta kohteessa voisi työkennellä liikkumisen apuvälinettä käyttäen.

Esteettömyyttä voi edistää esimerkiksi lisäämällä portaisiin ja luiskiin käsijohteet molemmin puolin, luiskaamalla korkeita kynnyksiä tai mahdollisuuksien mukaan poistamalla ne kokonaan. Valaistuksen tulee olla riittävä, erityisesti kulkuväylillä ja portaissa.

Esteettömyyden kehittäminen lisää myös turvallisuutta. Valaistuksen ja käsijohteiden lisäksi esimerkiksi portaissa kulkemisen turvallisuutta voi edistää merkittävällä askelmien etureunat kontrastiraidoilla, jolloin askelmat on helpompi hahmottaa.

On hyvä tarkistaa esteettömyys ja turvallisuus piha-alueella ja varmistaa muun muassa, että kohteessa on esteettömiä autopaikkoja, ne on sijoitettu lähelle sisäänkäyntiä ja merkitty asianmukaisesti. Samoin saattoliikenteelle tulee varata riittävästi tilaa pysähtymiseen lähelle sisäänkäyntiä.

Tietoa ja apua on saatavilla

Rakentamisen lainsäädäntö ohjaa niin uudis- kuin korjausrakentamista ja asettaa vä-

Kuva: Museovirasto / Soile Tirilä

Hakasalmen huvilan sivuportaan nostin.

Tarkista ainakin nämä

- Opasteet ovat selkeitä
- Sisäänkäynnillä ei ole tasoeroa tai portaiden ohessa on loiva luiska, kaltevuus enintään 5–8 prosenttia ja leveys vähintään 900 mm, portaissa ja luiskassa on käsijohteet molemmin puolin ja sisäänkäyntitasanne on vähintään 1500 mm kertaa 1500 mm
- Ovien kulkuaukkojen leveys on vähintään 850 mm
- Ovien vetimet, ovenavauspainikkeet ja ovikellot sekä -puhelimet ovat 850–1100 mm:n korkeudella
- Kulkuväylät ovat riittävän leveät ja kulkuväylällä on vähintään 15 metrin välein kääntymistilaa, jonka halkaisija on 1500 mm. Pyörätuolin kääntämiseen tarvitaan vapaa tila, jonka halkaisija on 1500 mm
- Kulkuväyliä pintamateriaalit ovat kovia, tasaisia ja märkänäkin luistamattomia
- Kynnysten korkeus on enintään 20 mm
- Ovet ovat kevyesti avattavia tai automaattisesti aukeavia
- Mahdollisten luiskien kaltevuus on enintään kahdeksan prosenttia, ulkotiloissa enintään viisi, lisäksi niissä on käsijohteet molemmin puolin sekä reunatuet
- Yli 1000 mm:n tasoeroissa on portaiden rinnalla luiska, henkilönostin tai porrashissi
- Kerrosten välillä on portaiden rinnalla hissi, johon on esteetön kulku ja joka täyttää minimimitat: vapaa leveys vähintään 1100 mm ja syvyys 1400 mm
- Palvelupisteet, kuten lipunmyynti- ja infopiste, on suunniteltu siten, että niissä voi asioida sekä seisten että istuen, eli pöytätasot ovat 1200 mm:n ja 750–800 mm:n korkeudella, ja niiden alla on vapaata polvitilaa, jonka korkeus on vähintään 670 mm
- Käytettävissä on esteetön wc-tila, joka täyttää esteettömyysasetuksen vaatimukset. Pyörätuoli tarvitsee kääntyäkseen vapaan tilan, jonka halkaisija on 1500 mm. Wc-istuimen sivuilla tarvitaan 800 mm vapaata tilaa. Wc-tilaan on esteetön kulku.

himmäisvaatimukset. Korjaustoimenpiteitä suunniteltaessa kannattaa tarkastella esteettömyyttä kokonaisvaltaisesti, tiloissa toimimisen näkökulmasta – ja tehdä minimivaatimuksia parempia ratkaisuja, jos se vain on mahdollista. Rakennetun ympäristön esteettömyyden ohella on hyvä huomioida tarjottavien palvelujen saavutettavuus, mm. tiedottamisen, näyttelytilojen ja asiakaspalvelun toimivuus aistivamman henkilön kannalta.

Esteettömyyden toteutumisen arviointiin ja kehittämiseen on saatavilla erilaisia tarkistuslistoja, mm. Invalidiliiton verkkosivuilla.

Jos kohteessa on tarkoitus tehdä isompia korjaustöitä, on hyvä teettää esteettömyyskartoitus. Esteettömyyskartoituksen avulla todetaan esteettömyyden toteutuminen nykytilanteessa sekä ehdotetaan korjaustoimenpiteitä esteettömyyden edistämiseksi.

Esteettömyyskartoituksia tekevät koulu-

tetut esteettömyyskartoittajat, joiden yhteystiedot löytyvät Invalidiliiton verkkosivuilta. Myös Invalidiliiton Esteettömyyskeskus ESKEssä teemme esteettömyyskartoituksia, ja vastaamme erilaisiin esteettömyyteen liittyviin kysymyksiin.

Palvelujen saavutettavuutta ja mahdollisia kehittämistarpeita voidaan tarkastella monipuolisesti saavutettavuuskartoituksen avulla. Koulutettujen saavutettavuuskartoittajien yhteystiedot löytyvät em. verkkosivulta.

Hyvää asiakaspalvelua on kuvailla verkkosivuilla tilojen esteettömyyttä ja siihen liittyviä mahdollisia haasteita mahdollisimman tarkasti. Näin kävijät saavat etukäteen riittävät tiedot kohteesta, ja voivat arvioida sen sopivuutta itselleen.

www.invalidiliitto.fi/tarkistuslistoja

www.invalidiliitto.fi/esteettomyys-ja-saavutettavuuskartoittajat

www.kulttuuriakaikille.fi/saavutettavuus_tarkistuslistat_arvioinnin_tueksi

Marika Nordlund on vastaava esteettömyysasiantuntija Invalidiliiton Esteettömyyskeskus ESKEssä.

Hankasalmen museokylän päärakennuksen sisäänkäynnillä on loiva luiska ja helpokulkuiset portaat.

Kuva: Ulla Kolehmainen.

Yhdenvertaista palvelua kaikille -merkki kertoo kiinnostuksesta esteettömyyden edistämiseen

Invalidiliitto kannustaa palveluntarjoajia kehittämään toimintaansa, jotta kaikki saisivat yhdenvertaista palvelua, ja jotta yhä laajempi asiakaskunta pääsisi palvelun äärelle. Invalidiliitto on lanseerannut maksuttoman Yhdenvertaista palvelua kaikille -merkin (YPK-merkin), joka on osoitus halusta kehittää tilojen, palvelun ja tuotteiden esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Yhdenvertaista palvelua kaikille -merkki on ennen kaikkea lupaus positiivisesta asenteesta. YPK-merkin voi ottaa käyttöön, vaikka palvelu ei vielä olisikaan täysin esteetöntä ja saavutettavaa. Tär-

keintä on tahto sekä pyrkimys parantaa palvelun yhdenvertaisuutta.

Lisätietoa: yhdenvertaistapalvelua.fi

Ilmoittaudu Oulun Kotiseutupäiville!

Oulussa elokuussa viettävien Valtakunnallisten kotiseutupäivien ilmoittautuminen on avattu. Päiville voi ilmoittautua kesäkuun loppuun saakka.

Kotiseutupäiviä vietetään Oulussa 12.–15. elokuuta teemalla Kulttuuri-ilmastomuutos.

Nelipäiväisten ja torstaista sunnuntaihin pidettävien Kotiseutupäivien ohjelmistossa on 45 tapahtumaa: kotiseutumarkkinat, juhlia, konsertteja sekä muita kulttuuritapahtumia, alueen kulttuuria ja perinnettä esitteleviä kotiseuturetkiä, asiantuntijaseminaari, muita keskustelutilaisuuksia sekä Kotiseutuliiton vuosikokous.

Valtakunnalliset kotiseutupäivät on vuotuinen kotiseutuliikkeen päätapahtuma, joka kokoaa yhteen kuntien ja maakuntien liittojen edustajia, kulttuuri- ja museoalan asiantuntijoita, kotiseutuyhdistysten jäseniä ja yleisesti kaikkia kulttuuriperinnöstä, paikallisuudesta ja kotiseututyöstä kiinnostuneita sekä paikallisia ihmisiä.

Oulun kotiseutupäivät on kaikille avoin tapahtuma, johon sekä paikallisten ihmisten et-

tä kauempaa saapuvien toivotaan osallistuvan sankoin joukoin.

Tapahtumassa huomioidaan koronatilanteeseen liittyvät yleiset turvallisuusohjeet ja suositukset. Niistä tiedotetaan tarkemmin lähempänä tapahtumaa.

Tapahtuman päävastuullisia järjestäjiä ovat Oulun kaupunki ja Suomen Kotiseutuliitto, ja järjestelyissä on pääyhteistyökumppaneina Pohjois-Pohjanmaan liitto, Oulun evankelis-luterilainen seurakunta ja paikallisia kotiseutu- ja muita yhdistyksiä.

Ohjelma, hinnat ja ilmoittautuminen

[www.ouka.fi/
kotiseutupaivat](http://www.ouka.fi/kotiseutupaivat)

Kuva: Sanna Krook / Oulun kaupunki.

Antti Leikaksella on työhuone tyypillisessä insinöörien toimistotilassa.

Ala insinööriksi, syö käristemakkaraa ja soita ilmakitaraa – matka oikeaan oululaisuuteen alkaa!

Teksti: Sirpa Tarkkinen

Aloitamme matkan oululaisuuden oletettuun ytimeen tervehtimällä Oulun kirjailijaseuran puheenjohtaja Antti Leikasta. Hän on nimittäin tehnyt monenlaisia töitä insinöörien kanssa vuodesta 1996.

Leikas myös käsikirjoitti Suomi 100 -juhla-vuodelle Näytön paikka -teemanäyttelyn museo- ja tiedekeskus Luuppiin. Se oli kuvitteellinen yritystarina todellisesta ilmiöstä, Oulun kasvusta informaatioteknologian keskuksiksi.

Leikas on siis oikea ihminen luonnehtimaan oletusta Oulusta insinöörikeitaana.

Hän väittää, että Oulu ei ole luonteeltaan insinöörikaupunki.

”Oulu on yli 400-vuotias ja jo historiallisestikin kirjailijoiden ja kauppiaiden kaupunki, tunnetusti tervaporvarien paikka”, hän huomauttaa.

”Idea insinöörikaupungista on sängen tuore. Se periytyy niiltä ajoilta, kun Oulun yliopisto aloitti 60-luvun alussa insinööritieteet. Sitten ajatus tuli esiin taas Nokian nousun myötä 90-luvun puolivälissä”, Leikas muistuttaa.

Oululaisen ruoka-
kulttuurin lihaisaa
edustajaa Kärkkäriä
voi ostaa monilta
oululaisgrilleiltä mm.
Mannerheiminpuis-
ton laidalla sijaitse-
vasta Kino Grillistä.
Kuvassa alla jutun
kirjoittaja.

Kuvat: Sanna Krook / Oulun kaupunki.

Chicagolainen Justin Howard uskoo, että hänen sielunsa on kotoisin Oulusta.

Hän kertoo, että täläiselle insinöörille on tyypillistä hahmottaa oululaista toimintaympäristöä monelta eri kantilta ja suhtautua siihen avoimesti.

”Esimerkiksi Oula-terveysormusta ei olisi voitu tehdä missään muualla kuin Oulussa, koska siinä yhdisteltiin ennakoluultomasti eri asioita pieneen esineeseen.”

Leikas myös muistuttaa, että sormus on muotoilultaan hienostunut: se ei edes näytä tyypilliseltä insinöörin tekeleeltä. Siis sellaiselta, jossa vilkkuisivat merkkivalot.

Makkaran valmistus jatkui adressin voimin

Insinöörin tapaamisen jälkeen saapuu nälkä. Isketään siksi kiinni paikalliseen eli Oulun omaan makuun.

Kärkkäri-käristemakkara täyttää tänä vuonna 65 vuotta. Alun perin sitä alettiin

myydä oululaisilla nakkikopeilla yömakkarana ja huikopalana.

Kärkkäri on ollut oululaisille niin rakas ruoka, että kun sen valmistus yritettiin lopettaa vuonna 2004, lopettamista vastustanut adressi keräsi 1 700 nimeä. Näin Kärkkäriin tarina paistinpannuilla jatkui.

Ja nimenomaan paistinpannuilla, sillä grillaamista ei suositella.

”Kärkkäriin rasvapitoisuus on matala, vain yhdeksän prosenttia. Siksi makkara paahdetaan hitaasti pannulla voissa tai öljyssä, jotta siihen saadaan rapean maistuva pinta”, sanoo Kotivaran myyntijohtaja Ilkka Heikkinen.

Kärkkäri valmistetaan naudan- ja poraanlihasta, ohrasuurimoista ja naudan sydäimestä. Mausteseoksen resepti on salaisuus. Makkaran kyytipojat ovat tyypillisesti sinappi ja raaka sipuli.

Viime vuonna oululaisen Kotivaran Kärkkäreitä myytiin noin 34 000 kiloa, pääosin oululaisgrilleista. Muualta Suomesta tätä käristemakkaraa löytyy satunnaisesti.

Juhlavuoden kunniaksi Kotivara toi touko-kuussa myyntiin valkosipulikärkkärin. Se on jo herättänyt ihastuneita huokauksia maastelijoidensa suissa.

Oulu teki ilmakitaristista paremman ihmisen

Ruuan jälkeen sielu kaipaa hengen ravintoa ja mielikuvitusta. Teemme nopean ilmahypyn grilliltä maapallon toiselle puolelle, suoraan Chicagoon. Siellä nimittäin tiedetään jotain olennaista oululaisesta hyvydestä.

Justin ”Nordic Thunder” Howard voitti Ilmakitaransoiton MM-kisat vuonna 2012.

”Ajattelin, että ilmakitara oli kaikkein nautettavinta mitä oli olemassa ja halusin olla maailman paras siinä. Mitä enemmän kilpailin, tajusin, että ilmakitara on myös paljon muuta”, Howard huomioi.

Chicagolainen Howard on nyt käynyt Suomessa 13 kertaa.

”Ilmakitaristit ovat vieraanvaraisin ihmisryhmä, jonka kanssa olen aikaani viettänyt”, Howard sanoo.

”Olen tavannut elämäni uskomattomimpia, älykkäimpiä, rakastavimpia, hyväksyvimpiä ja ystävällisimpiä ihmisiä juuri Oulussa. Se on tehnyt myös minusta paremman ihmisen”, Howard hellästi luonnehtii lempi-paikkaansa.

Rokkiglooria vetoaa kansainvälisesti

Ilmakitaransoiton MM-kisat syntyi vuonna -96 Oulun Musiikkivideofestivaalille, kun sille mietittiin ulkoilmatapahtumaa. Haukiputaalainen ”ilmakitaransoiton MM-kisojen alkuperäiskäsikirjoittajaksi” itseään kutsuva Jukka Takalo heitti ajatuksen festivaalista. Siitä tulisi suoraan maailmanmestaruustaso. Vuonna 2001 Time-lehti listasi nämä

Kuva: Sanna Krook / Oulun kaupunki.

Hanna Jakku.

MM-kisat yhdeksi maailman tärkeimmistä tapahtumista.

Tuottaja Hanna Jakku työskenteli Ilmakitaransoiton MM-kisoissa eri rooleissa 12 vuotta, myös kilpailun tuomaristossa yhden kerran.

”Meillä oululaisilla on aina ollut uskallusta tehdä asioita epätavallisesti. Vaihtoehtokulttuurimme poreilee voimakkaasti ja kulttuuripääkaupunkihanke on omiaan nostamaan uutta pintaan. Sieltä ilmakitarakisakin ponnisti, ja universaalisti rokkiglooriasta ammentavana se hurmasi myös kansainvälisesti”, Jakku luonnehtii.

Vakavasti kaupunginjohtajaehdokkaana

Ilmakitaroiva Howard ihastui Ouluun niin, että hän haki myös Oulun kaupunginjohtajaksi.

”Olin vakavissani, vaikka tiesin, että mahdollisuudet ovat vähäiset, mutta halusin tuoda ihmisiä yhteen ja antaa takaisin samaa rakkautta mitä olen itse saanut oululaisilta.”

Howard myös uskoo, että hänen sielunsa on kotoisin Suomesta, erityisesti Oulusta.

Uskomattoman maaginen paikka. Sitä Oulu Howardille on.

KULTTUURIPERINTÖ
KULTURARV
2030

Strategiatyö huomioi paikallisyhteisöt

Teksti: Mirva Mattila ja Riikka Mäkinen

Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite laatia kulttuuriperintöstrategia on keväällä 2021 lähtenyt liikkeelle opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla.

Jo suunnitteluvaiheessa nousi esiin kulttuuriperinnön moninaisuus: se voi olla aineellista, aineetonta tai digitaalista. Kulttuuriperintö voi olla kansainvälisesti tunnustettuja monumentteja, kirjastojen aineistoja, museoiden kokoelmia, arkistoihin tallennettuja asiakirjoja tai yksilöiden ja yhteisöjen ylläpitämää perintöä.

Mukaan strategiatyöhön!

Strategiawebinaarit ovat kaikille avoimia, ja keskeisiä teemoja hiotaan eri toimijoille suunnatuissa teematyöpajoissa. Seuraava 16. kesäkuuta.

Ks. www.minedu.fi/kulttuuriperintostrategia
#kulttuuriperintö2030

Moninaisuus nähdään mahdollisuutena

Kulttuuriperintö pitää sisällään arjen eri käytänteet, ilmaukset, tiedot ja taidot – sekä niihin liittyvät välineet, esineet ja kulttuuriset tilat. Kaikki tämä monimuotoisuus halutaan nähdä strategiatyössä mahdollisuutena ja löytää yhteiskunnan eri osa-alueita yhdistävät teemat ja kokonaisuudet.

Kaikilla kunnilla on vastuu järjestää kulttuuritoimintaa, jolla tuetaan paikallisia kulttuuritoimijoita.

Kunnan tehtävänä on muun muassa edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista, tarjota mahdollisuuksia tavoitteelliselle taide- ja kulttuurikasvatukselle ja edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä.

Kuntien rooli sivistyksen ylläpitäjänä ja kehittäjänä korostuu jatkossa entisestään, kun sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimen järjestäminen siirretään kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle.

Alueen kulttuuriperintö voi olla kunnan profiloitumisen väline ja osa vaikkapa koulutuksen tai matkailun sisältöjä. Kulttuuriperintöstrategiassa kulttuuriperintö tunnistetaan

ennen kaikkea voimavarana tulevaisuuden kestäväälle rakentamiselle, niin sosiaaliselta, taloudelliselta, ekologiselta kuin kulttuuriseltakin kannalta.

Paikallisyhteisöt alueensa erityisasiantuntijoina

Strategiatyön tueksi tilatussa taustaselvityksessä korostetaan monessa kohtaa alueiden merkitystä kulttuuriperintötyössä. Paikallisyhteisöt nähdään oman alueensa erityisasiantuntijoina, jotka tuntevat ja voivat siirtää perinnettä eteenpäin. Myös kulttuuriperintöstrategiassa tavoitellaan kulttuuriperinnölle vakiintunutta roolia niin yhteiskunnan, yhteisöjen kuin yksilöiden toiminnassa. Näin sitä myös käytetään ja vaalitaan aktiivisesti.

Strategiaehdotuksen laatimisesta vastaa-

Kuva: Anna-Maija Halme.

Aineellinen kulttuuriperintö – vaikkapa naula – viittaa usein aineettomaan kulttuuriperintöön, kuten perinnerakentamisen käsityötaitoihin.

vat laajapohjainen ohjausryhmä ja työryhmä, mutta tarkoitus on koko ajan tehdä työtä yhdessä monien eri toimijoiden kanssa.

Kulttuuriperintöstrategia rantautuu myös elokuussa Valtakunnallisille kotiseutupäiville Ouluun.

Onko yhteisössänne kotiseutuaktiivi, jota haluaisitte muistaa tai palkita?

Hieno lahjaidea on ansiomerkistä mukailtu hopeariipus tai hopeoitu rintamerkki tai pöytästandaari. Hopeoitu rintamerkki käy myös vaikka kotiseutuyhdistyksen hallituksen jäsenen tunnuksiksi.

Hae ansiomerkkiä ansioituneelle kotiseutuaktiiville

Hakijan pitää olla Kotiseutuliiton jäsen ja ansiomerkkejä voi hakea ympäri vuoden, jos myöntöperusteet täyttyvät. Pronssisen ansiomerkkin myöntämisestä voi päättää jäsenyhteisön hallitus itse. Kulaisen ja hopeisen ansiomerkkin myöntämisen päättää Suomen Kotiseutuliiton hallitus.

Lue lisää ansiomerkeistä ja muista tuotteista osoitteessa www.kotiseutuliitto.fi/kauppa.

Lisätietoja: toimisto@kotiseutuliitto.fi / 045 614 0464

Turvallista toimintaa

Moni tapahtumanjärjestäjä pohtii parhaillaan, millaisia tapahtumia voi tänä kesänä järjestää. Paljon voi jo järjestää ulkona, mutta etä- ja virtuaalitapahtumilla on paikkansa myös jatkossa. Kokosimme tähän parhaat etävinkit. Kulttuuriperintöön ja -ympäristöön liittyvät tapahtumat voi ilmoittaa mukaan Euroopan kulttuuriympäristöpäivien kalenteriin.

Järjestä virtuaaliopastus

Virtuaaliselle opastukselle voi yleisö osallistua myös toiselta puolelta Suomea – tai Eurooppaa. Opastuksella voidaan kiertää muuseossa, kiinnostavassa rakennuksessa tai lähiympäristön kohteilla. Opastuksen voi videoida ja tarjota omilta verkkosivuilta tutustuttavaksi tai lähettää suorana lähetyksenä Facebookissa tai Instagramissa.

Kansainvälisenä maisemapäivänä Etelä-Savossa tehtiin maisemakävely Hilma-tytön kanssa. Maisemakävelyllä pääsee mukaan Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten Youtube-tilillä.

Verkkoluennoilta tietoa kulttuuriympäristöstä

Etä- ja verkkoluennoilla voitte esitellä esimerkiksi kiinnostavan rakennuksen historiaa ja siihen liittyviä tarinoita, läheistä muinaisjäännöskohdetta tai näyttelyä. Luentoja voi toteuttaa Facebookissa, Instagramissa tai Zoomissa – muitakin sovelluksia toki löytyy.

Espoon kaupunginmuseon Espoon helmet -luentosarja esittelee kaupungin rakennusperintöä ja kulttuuriympäristöä. Verkkoluentojen kokonaisuus löytyy kaupunginmuseon Youtube-kanavalta.

Näppäret verkkonäyttelyt

Verkkonäyttelyyn voi koota tarinoita, kuvia tai vaikka videoita ja ääninäytteitä. Kerroisitko näyttelyllä omasta kaupunginosastasi, lähiseudun tarinoista tai maiseman merkityksestä? Verkkonäyttelyn voi koostaa omille verkkosivuille tai hyödyntää erilaisia kuvapalveluita, kuten Flickrä tai Instagramia.

Meidän JKL -verkkonäyttelyssä jyväskyläläiset nuoret tulkitsevat kaupunkiympäristöä. Näyttelyn toteuttivat Kuvasta viestiksi -paja ja Kaikkien kaupunki -hanke poikkeuskeväänä 2020.

Opastettu kierros omin päin

Kulttuuriperintökohteella voi olla sateenpölyssä paikassa jaossa karttoja, joiden avulla alueeseen ja sen tarinoihin voi tutustua itselle sopivana aikana. Omatoimisen kierroksen voi toteuttaa myös erilaisilla mobiiliopaspalveluilla, kuten eMuseolla tai Seinättömällä museolla, jos on niissä mukana.

Tiesitkö, että Helsingin Kalliossa on toiminut yli 30 elokuvateatteria? Kallion kävelyfestivaalin ja Wikimedia Suomen Kallion kadonneet elokuvateatterit -omatoimikävelyn reitti ja kohteet löytyvät Wikimedian verkkosivuilta.

EUROOPAN KULTTUURI-
YMPÄRISTÖPÄIVÄT

Ilmoita tapahtumasi
kalenteriin
[kulttuuriymparistopaivat.fi/
tapahtumat](http://kulttuuriymparistopaivat.fi/tapahtumat)

Omatoimitalkoot

Talkoot voi järjestää myös omatoimiversioidena. Laittakaa sovittuna aikana tarjolle välineitä vaikka pihan haravointiin. Innokkaat voivat pakata talkooväätä reppuun ja nauttia kahvit omasta termospullosta.

Vantaa-Seura järjesti omatoimitalkoot Kotiseututalo Övre Nybackalla. Sovittuna viikonloppuna pihapiirissä odotti talkoovälineistöä, ja innokkaat talkoolaiset kävivät siivoamassa pihapiiriä itselleen sopivana aikana.

Houkuttele liikkumaan bingolla tai suunnistuksella

Tee lähiseudun kohteista bingo tai suunnistus! Jaa bingo tai suunnistuskartta verkkosivuilla tai sosiaalisessa mediassa, ja pyydä osallistujia jakamaan tunnelmat muillekin. Keksittekö reitin kiertäneille palkinnon?

Mikkeli-Seura toteutti perinteisen vinkki-suunnistuksensa viime vuonna virtuaalisena. Vinkit erilaisille kasvun paikoille julkaistiin seuran verkkosivuilla ja paikan päältä löytyi lisää tietoa QR-koodien takaa.

Teksti: Jonina Vaahtolammi

Kuvat: Riina Koivisto

Kotiseutuliitto vahvistaa rooliaan kestävän kehityksen edistäjänä

Liiton kestävyysjaoston asiantuntijoina Katriina Siivonen ja Antti Huntus

Kotiseututyöllä on tärkeä rooli kestävän kehityksen edistämisessä. Suomen Kotiseutuliitto haluaa nyt herättää keskustelua siitä, mitä kestävyys tarkoittaa kotiseututyön näkökulmasta ja miten kotiseututoiminta ja liitto omalta osaltaan voivat edistää kestävästä kehitystä.

Kotiseutuliitto on perustanut strategian keskeiseksi veturiksi Kestävän kehityksen ja kotiseututyön jaoston, johon on kutsuttu mukaan kaksi merkittävää kotiseututyön, kulttuuriperintöalan ja kestävän kehityksen asiantuntijaa: Kestävyyspaneelin varapuheenjohtaja, dosentti Katriina Siivonen Turusta ja Kaustiselta kotoisin oleva Antti Huntus, joka työskentelee Taiteen edistämiskeskuksessa erityisasiantuntijana. Jaostoa vetää Kotiseutuliiton hallituksen puheenjohtaja Sampo Suihko.

Jaosto määrittelee ja sanallistaa kestävästä kehitystä kotiseututyön näkökulmasta. Esimerkiksi kulttuurinen kestävyys kotiseututyössä kaipaa konkreettista määrittelyä ja tavoitteita. Lisäksi jaosto osallistuu Kotiseutu-

liiton oman toiminnan kestävän kehityksen ohjelman laadintaan.

Hyvät käytännöt leviämään

”Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa”, määriteltiin YK:n asettamassa Brundtlandin komission raportissa vuodelta 1987. Kuinka näin suuri ajatus saadaan kanavoitua riittävän laajamittaiseksi konkreettiseksi toiminnaksi?

Suihkolla on selkeä visio mahdollisuuksista.

”Näen omalla lähialueellani, että yksittäisissä yhdistyksissä ja taloyhtiöissä tehdään todella hyvää työtä. Meidän pitäisi saada tällaiset käytännöt leviämään”, Suihko toteaa.

”Voimme etsiä ja jakaa hyviä toimintamalleja ja koota niitä liiton tietopankkiin. Yksi tapa nostaa hyviä toimintamalleja esiin olisi kestävän kehityksen palkinto”, Suihko mainitsee.

Kilpailun hyöty olisi huomion lisäksi se, että kentän toimintaideoista saadaan ehdotusten muodossa samalla koottua tietoa.

Kun kotiseututyön koko kenttä toimii kestävyystä tukien, sillä on vaikuttavuutta. Kotiseutuyhdistyksiä ja kotiseututoimijoita on joka kunnassa ja maakunnassa, joten vaikutukset ovat valtakunnallisia.

”Yksittäisten ihmisten ja yhteisöjen rooli on viime vuosina kasvanut kestävän kehityksen työssä. Tämän myötä laaja osallisuus ja arjen kulttuurin asiantuntijuus saavat aiempaa vahvemman sijan kestävyystyössä, mitä

Antti Huntus ja paimenkoira Hippu.

Kuva: Tiina Huntus.

Kuva: Vesa-Matti Väärä.

Katriina Siivonen.

voi hyvällä syyllä pitää toivottavana asiana”, Katriina Siivonen toteaa. Hän huomauttaa, että aiemmin huomiota on enemmän kohdistettu organisoituun poliittiseen, taloudelliseen ja tieteelliseen toimintaan.

Siivonen on Kestävyyspaneelin varapuheenjohtaja sekä tulevaisuudentutkimuksen ja kulttuurisen kestävyys asiantuntija paneelissa. Paneelin perusti Sitra vuonna 2013. Nykyisin paneelin työtä koordinoivat Helsingin yliopiston Helsus, Luke ja SYKE.

Kotiseudussa verkostoineen tarttumapintaa kestävyydelle

”Kotiseutuliitto paikallisyhdistyksineen tarjoaa erinomaisen yhteistoimintaverkoston ihmisten ja yhteisöjen tavoittamiseen kestävyystyöskentelyyn. Kotiseutu ihmisille tärkeänä elämän ja aktiivisen toiminnan ympäristönä sisältää jo itsessään runsaasti tarttumapintaa tällaiselle työlle”, Siivonen toteaa ja kehottaa nostamaan työn selkeästi ilmaistulle ja tietoiselle tasolle, jotta se saisi kunnolla tuulta siipiensä alle. Silloin ihmisten on helppo tarttua siihen omista suunnistaan.

Tämä on yksi syy, miksi hän pitää erittäin tervetulleena, että Kotiseutuliitto on nyt laatimassa kestävä kehityksen suunnitelmaa ja on asettanut jaoston tehtävään.

Myös Antti Huntus pitää jaostoa tervetulleena.

Huntus on virkatyönsä ohella toteuttamassa parhaillaan Taiteen edistämiskeskuksen, Museoviraston ja Suomenlinnan hoitokunnan yhteisestä kestävyysprojektia.

”Järjestökenttä ja valtionhallinto on tässä tavallaan yhtä jalkaa liikkeellä, mikä on hieno asia”, Huntus toteaa.

Kulttuuriperinnössä mahdollisuuksia kestävä maailman rakentamiseen

Huntus huomauttaa, että kestävä kehityksen tavoiteohjelman Agenda2030 laajan ja systematisoinnin kokonaisuuden haltuunotto ja tuominen osaksi arjen toimintaa ei ole yksinkertainen asia - mutta se on silti mahdollista.

”Näen kulttuuriperinnössä, aineettomassa ja aineellisessa, suuren mahdollisuuden rakentaa siltoja menneen, monin tavoin kestävämmän maailman, ja laajaa yhteiskunnallista muutosta vaativan tulevaisuuden välille”, hän jatkaa ja toteaa, että meillä on edelleen paljon muistijälkiä siitä, miten elää sopuisuudessa skandinaavisen ympäristön kanssa, ja tähän jälkeen on osattava tarttua.

”Erilaisten perinneilmiöiden suuri voima on niiden kyvyssä tuoda eritaustaisia ihmisiä yhteen ja kestävämmän maailman rakentaminen on mahdollista vain dialogissa kaikkien kanssa”, Huntus toteaa.

Kestävä kehityksellä on monta osa-aluetta. Jaoston tehtävänä on pohtia, minkä kehittämiseen niistä tartutaan ensimmäiseksi. ”Toisaalta tarpeet saattavat olla erilaisia eri puolilla Suomea ja kärkeä tarvitaan useita”, Suihko toteaa.

Jaoston sihteerinä toimii liiton järjestöpäällikkö Marika Punamäki. Jäseninä ovat liiton hallituksesta Anna-Maija Korhonen, Sampo Purontaus ja Kristiina Syrjäso sekä henkilökunnasta Riitta Vanhatalo ja Anna-Maija Halme.

Teksti: Riitta Vanhatalo, Anna-Maija Halme

Vuoden kotiseututeos -kilpailussa mukana 35 teosta

Vuoden kotiseututeos -kilpailuun ehdotettiin määräaikaan mennessä 35 suomalaista kotiseutukirjaa. Voittajan valitsee tänä vuonna Museoviraston pääjohtaja Tiina Merisalo finalistien joukosta. Raati valitsee finalistit loppukesällä, ja Tiina Merisalo julkistaa voittajan Turun kirjamessuilla lokakuussa.

Lisätietoa:

www.kotiseutuliitto.fi/vuoden-kotiseututeos-kilpailussa-mukana-35-teosta-eri-puolilta-suomea

Vuoden kotiseutuyhdistys -tittelille 37 tavoittelijaa

Tänä vuonna Vuoden kotiseutuyhdistys -kilpailussa on mukana 37 yhdistystä eri puolilta Suomea. Palkittava yhdistys julkistetaan alkukesällä ja kukitetaan Kotiseutuliiton vuosikokouksen yhteydessä Oulussa 13. elokuuta. Valinta on tunnustus hyvin tehdystä, innovatiivisesta kotiseututyöstä.

Tietosuojakoulutusta arkistoille

Kotiseutuliitto järjestää vuonna 2021 tietosuojakoulutuksia kotiseutuarkistoille ja paikallismuseoille yhdessä Kansallisarkiston kanssa.

Keväällä 2021 järjestetään koulutus Jyväskylässä, syksyllä on suunnitteilla koulutukset Pirkanmaalle ja Varsinais-Suomeen.

Lisätietoa:

www.kotiseutuliitto.fi/tapahtumat

Kotiseutuliitto on somessa monella kanavalla

Kotiseutuliitto on sosiaalisessa mediassa monella kanavalla. Liitolla on tili Instagramissa ja Twitterissä. Facebookissa liitolla on päätilin lisäksi Valtakunnalliset kotiseutupäivät -tili. Lisäksi Kotiseutuliitto ylläpitää Facebookissa keskusteluryhmiä esimerkiksi nimellä Kaupunginosatoimijat.

Tervetuloa seuraamaan, tykkäämään ja liittymään!

Omakulma

Katso maailmaa mettäläisen silmin

Teksti: Olga Oinas-Panuma

”Kyllä kaikki nuoret oikeasti haluavat pois syrjäkyliltä”, ”Opiskelujen jälkeen haluan mahdollisimman kauas Pudasjärveltä”, ”Miten voit olla noin fiksu, vaikka olet maalta?”, ”Voisin seurustella sun kanssa, jos asuisit lähempänä Oulua”.

Olen kuullut nämä kaikki toteamukset omin korvin. Ihmiset ovat usein keskusteluisia yllättyneitä siitä, että minä olen poroperheestä syrjäseudulta ja minä olen yllättynyt siitä, että muut pitävät sitä erikoisena.

Kun vielä yliopistossakin sain järkyttyneitä kommentteja kotiseudustani, ajattelin, että nyt kyllä tietämättömät huhuilevat tietämättä mistä huhuilevat.

Tein elämästäni julkista, jotta tulevien sukupolvien ei tarvitsisi vastata alun kaltaisiin kysymyksiin. Ensin avasin Instagramini julkiseksi ja sitten aloin tehdä videoita YouTubeen Olgamaria-kanavalleni. Haluan näyttää esimerkilläni mitä on kotiseutuylpeys – kenenkään ei pitäisi hävetä kotikonttujaan.

Esittelen itseni usein näin: Olen Olga Oinas-Panuma, 21-vuotias opiskelija, toimittaja ja akateeminen mettäläinen, joka elää monipaikkaista arkea Pudasjärven, Oulun ja Rovaniemen välillä. Olen kasvanut aikuiseksi noin 40 asukkaan kylällä Panumalla, Pudasjärvellä. Kotikyläni on minulle rakkain paikka maailmassa. Jostain syystä monelle kaltaiseni otus on kiinnostava kokonaisuus.

Voisi sanoa, että olen epätyypillinen nuori.

Stereotyyppisen opiskelijan lailla minäkin tykkään juhlia ja nähdä ystäviä, mutta vietän silti suurimman osan vapaa-ajastani synnyinseuduillani porojani ja lampaitani hoitamassa. Eläimet ja luonto rytmittävät vuoteni kokonaan.

Sosiaalisessa mediassa olen halunnut kääntää epätyypillisyyteni vahvuudeksi ja näyttää ihmisille, että näinkin voi elää. Ja se on minun oma valintani.

Somessa haluan tuottaa valtavirrasta poikkeavaa sisältöä. Haluan kertoa, millaista monipaikkainen arki on ja millaista on elää luonnossa ja luonnosta. Näytän arkeani aidosti, rehellisesti ja kaunistelematta. Välillä eläinten kanssa on kommelluksia ja rapa roiskuu, mutta enemmän on kuitenkin onnellisia hetkiä ja auringonpaistetta.

Elämän jakaminen ihmisille on minulle luonnollista. Olen aina nauttinut itselleni tärkeiden asioiden edistämisestä. Haluan lisätä somellani tietoisuutta erityisesti kahdesta sydämenasiasta: porotaloudesta ja monipaikkaisuudesta.

Olen saanut yllättävän paljon positiivista kommenttia ja uusia tuttavuuksia sosiaalisessa mediassa. Tuottamani sisältö somemaailmassa on kooltaan vain pieru saharassa. Ajattelen silti, että jos saan sisällölläni murrettua edes jonkun ihmisen ennakkoluuloja, jonkun haaveilemaan juurille palaamisesta tai jollekin lisää tietoa lammis- ja porotaloudesta, niin olen onnistunut työssäni kohti parempaa maailmaa.

Kotiseutuliitto neuvoo ja tukee

Neuvomme mm. rahoituksen haussa, sääntöjen uusimisessa, arkistoinnissa, digitoinnissa, museotyössä, huomionosoitusten hakemisessa, yleisöjen tavoittamisessa, monikanavaisessa viestinnässä ja seurantalojen korjaamisessa.

- Maan suurin kulttuurialan kansalaisjärjestö
- Jäsenenä kotiseutu- ja kaupunginosayhdistyksiä, järjestöjä, kaupunkeja, kuntia, maakuntien liitot
- Kotiseututyötä tukeva keskusjärjestö
- Vaalii kulttuurin monimuotoisuutta ja kulttuuriperintöä
- Nostaa esille paikalliskulttuureita
- Vaikuttaa päätöksentekoon
- Jakaa seurantalojen korjausavustukset Suomessa

Seuraava numero ilmestyy syyskuussa
Teema: Nuorten toiminta

Kuva: Tuomas Uusheimo.

**Suomen
Kotiseutuliitto**

Kalenteri

28.5.

Kotiseutuarkistojen
tietosuojakoulutus, Jyväskylä

10.6.

Yhteisöt elävät! -etätyöpaja,
teemana suullinen perinne

12.–15.8.

Valtakunnalliset kotiseutupäivät
Oulussa

LISÄTIETOA:

www.kotiseutuliitto.fi/tapahtumat